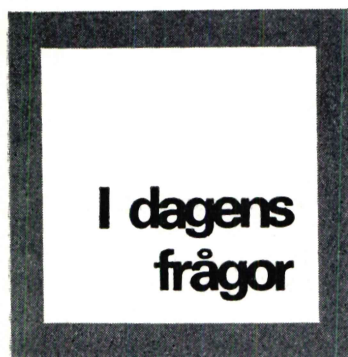

som börjar respektive slutar då en person är mellan 13—36 år sannoligen inte få. Förteckningen är av stort värde och är säkert mödosam att få till stånd. Därför är det inte märkligt om vissa brister kan påvisas. Som exempel härpå må anföras följande citat: "Barn utom äktenskap står under moderns vårdnad tills det fyllt 20 år eller ingått äktenskap." Vad man här saknar är: vem är vårdnadshavare för "barn i äktenskap"?

Ungdomsåret '71 är en innehållsrik bok. Särskilt barnvårdsnämnderna (sociala centralnämnder och distriktsnämnder) har anledning att i förebyggande syfte noggrant ta del av boken.

Bertil Johansson

Red: Sten Söderberg

Miljövårdskonferensen i Stockholm

Det förberedande utskottet för FN:s miljövårdskonferens i Stockholm 1972 avslutade den 19 februari en tvåveckorskonferens under vilken den antog en preliminär dagordning för Stockholmsmötet. Bland de frågor som skall tas upp är planering och administration av bebyggelse, miljövårdsaspekter på utnyttjandet av naturtillgångar och kontroll av föroreningarna.

Utskottet tillsatte också en ar-

betsgrupp som skall utarbeta ett förslag till Deklaration om människans miljö, vilka skall antas i Stockholm. Denna deklaration har av utskottets ordförande Keith Johnson (Jamaica) jämförts med Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna eftersom det blir en deklaration "om mänsklighetens rätt att fortsätta att leva på denna planet".

Oceanernas nedsmutsning

Thor Heyerdahls expedition med Ra II blev ett strålande äventyr här på jorden i månfärdernas tidevarv. Av stor vikt för hela mänskligheten blir förmodligen expeditionens upptäckt av världshavens nedsmutsning med olja. Härom yttrade sig professor Jacques Piccard nyligen i Rom. Han är son till Auguste Piccard, som en gång slog världsrekord i höjdflygning med ballong och senare slog världsrekord tillsammans med Jacques i djupdykning. Jacques har det absoluta, troligen oslagbara djuprekordet, satt med batyscopet Trieste 1955 i Challengergraven i Stilla havet — nära 11.000 meter. Inget större havsdjup är känt. Jacques Piccard sade i Rom den 22 januari:

"Det finns en verklig möjlighet att nästan alla former för liv på jorden kommer att kvävas om nedsmutsningen av oceanerna fortsätter. Omkring två tredjedelar av atmosfärens syre kommer från phytoplankton, d.v.s. växtorganismer och alger. Det finns inga exakta värden för denna process men man kan säga att mellan 50 och 70 procent av allt syre produceras direkt från havet, skvalpas upp i luften av vind och vågor och förs in över land. Så det är mycket viktigt, inte bara på långt utan också på mycket kort sikt, att försviça oss om att vi inte vräker något i havet som kan skada dessa phytoplankton".

Narkotikan främst på WHO:s program

Världshälsoorganisationens styrelse, (WHO) avslutade den 29 januari sin 47:e session i Genève. Styrelsen antog under sessionen ett antal viktiga rekommendationer till Världshälsoförsamlingen, som inleder sitt möte i Genève den 4 maj.

Bland styrelsens beslut märks:

Narkotikamissbruket — Ett utvidgat program för att bekämpa narkotikamissbruket rekommenderades. Problemen ökar och kräver kraftigt ökade multilaterala insatser; WHO skall samarbeta med FN på detta område.

Läkemedelsframställning — En rekommendation gjordes om att WHO fortsätter att samarbeta med FN:s organisation för industriell utveckling (UNIDO) för att bistå utvecklingsländerna med att få igång egen läkemedelsframställning. WHO:s bistånd bör vara så inriktat att de läkemedel som framställs är de lämpligaste för de lokala förhållandena, att de används rationellt och att behovet av dem uppskattas så exakt som möjligt.

Läkemedelssäkerhet och verkan — WHO skall bistå länder med att upprätta internationellt godtagbara normer för läkemedel. Organisationen bör också främja nationella regler för läkemedelskontroll, liksom upprättandet av nationella organ för regleringen av läkemedel.

Miljön — Styrelsen gav miljöarbetet hög prioritet och rekommenderar att WHO uppfyller sitt ansvar för ledarskapet när det gäller miljöproblem i den utsträckning de påverkar den mänskliga hälsan.

Kolera — Styrelsen prisade WHO:s insatser för att bekämpa den senaste tidens kolerautbrott och begärde fortsatt arbete på området, i synnerhet program för hygien och ytterligare undersökningar för att förbättra förebyggandet och kontrollen av sjukdomen.

Rasdiskrimineringen

Nyligen högtidlighöll Förenta Nationerna sitt 25-årsjubileum och granskade gjorda ansträngningar och uppnådda resultat. Samtidigt blickade världsorganisationen framåt mot de mål som ännu inte har uppnåtts. Den gjorde det i den uppriktiga förhoppningen att de kommande åren skall medföra lösningar på många av de problem som FN fortlöpande har brottats med och oroats av sedan dess grundande. Ett av dessa problem är den kvarlevande rasismen och rasdiskrimineringen i vissa delar av världen, i synnerhet i södra Afrika.

Förenta Nationerna har ägnat mycket uppmärksamhet åt rasdiskrimineringens problem. I en av sina tidigaste resolutioner uppmanade generalförsamlingen alla regeringar och ansvariga myndigheter "att omedelbart göra slut på all religiös och s. k. rasmässig förföljelse och diskriminering". Sedan 1946 har församlingen upprepade gånger behandlat särskilda anklagelser om diskriminering, allt mer energiskt tagit itu med apartheid-politik och rasåtskillnad och har lagt tyngden av sin auktoritet bakom ett antal resolutioner avsedda att utplåna rasdiskriminering i alla dess motbjudande former.

1963 utfärdade församlingen FN:s deklaration om eliminering av alla former av rasdiskriminering, vilken bekräftade nödvändigheten av att snabbt göra slut på ras, hudfärg eller etniskt ursprung. Två år senare, 1965, antog generalförsamlingen och öppnade för underskrift Internationella konventionen om eliminering av alla former av rasdiskriminering, som manade till slut på all rasdiskriminering och som upprättade ett internationellt organ för att arbeta för detta mål. Och 1966 proklamerade församlingen den 21 mars — årsdagen av den tragiska massakern på fredliga demonstranter i Sharpeville, Sydafrika — som Internationella dagen mot rasdiskriminering.

1971 iakttas nu som Internationella året för kamp mot rasdiskri-

minering. Det tillhandahåller ett nytt tillfälle för alla nationer och människor med god vilja att ansluta sig till kampanjen för att utrota rasismens och rasdiskrimineringens onda, som fortsätter att fläcka mänsklighetens samvete. 1971 måste bli ett år då doktriner om rasmässig särart och överlägsenhet, så motbjudande för det internationella samhället, överallt erkänns som förhatliga, farliga och orättfärdiga, och då effektiva åtgärder vidtas på alla nivåer för att en gång för alla göra slut på den skamliga företeelsen rasåtskillnad och diskriminering. 1971 måste också bli ett år då Internationella konventionen om eliminering av alla former av rasdiskriminering ytterligare stärks genom anslutning av så många ytterligare stater som möjligt.

Undervisning och upplysning är mäktiga instrument som måste användas för att främja förståelse, tolerans och vänskap mellan nationer, samhällen och enskilda. På det nationella planet måste vi kräva att lagstiftning som förbjuder rasdiskriminering antas och verkligen genomdrivs i praktiken; vi kan alla göra en personlig insats när det gäller att bekämpa politik och sedvänjor som medverkar till att skapa eller bevara diskriminering. Som världsmedborgare måste vi stödja Förenta Nationerna och andra internationella organisationer i deras ansträngningar att finna fram till de åtgärder som fortfarande behövs för att påskynda den fullkomliga utplåningen av rasdiskriminering i alla dess uttrycksformer och att bygga ett världssamhälle som är i verklig överensstämmelse med den heliga principen om den mänskliga rasens enhet och alla dess medlemmars jämlikhet.

Den skeptiske har rätt att säga: resolutioner och resolutioner. Vad har de för betydelse då exempelvis Britannien exporterar vapen till Sydafrika? Ideal och cynism! Men det är ett på många sätt påvisbart faktum att trycket av världssamvetet till slut åstadkommer ett och annat resultat. Det går tyvärr inte att statistikföra sådant — FN-idéerna är till slut en trosfråga. Och i sådana frågor är det svårt att enas.

Brott och narkotika

Den nuvarande brottsutvecklingen är utomordentligt allvarlig, och råheten i brotten speciellt mot äldre människor har ökat kraftigt på sistone, hävdar rikspolischefen Carl Persson.

— Det allvarliga i utvecklingen är inte bara det ökade antalet bank- och postrån utan även att brotten tenderar att bli grövre och att vapen förekommer allt oftare, säger byråchef Esbjörn Esbjörnsson, chef för rikspolisstyrelsens kriminalpolisbyrå. Och över 800 poliser blev misshandlade i tjänsten under 1970!

Detta meddelar *Försäkringstidningen* (2/71) i en artikel av Sven Strömberg. Den är i sanning hemsk i sin sammanställning av fakta:

Sammanlagt 1.700 handeldvapen hade vid en sammanräkning i slutet av 1970 stulits under en fyraårsperiod. Endast några hundra av dessa har kommit till rätta. Även om våldsbrottslingar i allt större utsträckning beväpnar sig tycker polisen det är anmärkningsvärt att så mycket annan farlig materiel stjäls, utan att den kommer till rätta.

I december 1970 konstaterades att förutom 521 handeldvapen som stulits under året hade 92 handgranater, nära 2.000 rörladdningar, 900 kg sprängdeg och massor av ammunition försvunnit i samband med olika kupper.

Polisen misstänker att en del av stöldgodset bytts ut mot narkotika och smugglats ur landet.

Rikspolischefen Carl Persson sade i ett teve-framträdande nyligen att det finns ett klart samband mellan narkotikamissbruket och våldsbrotten, där situationen försämrats p.g.a. att polisen inte har resurser att ge samma höga prioritering till de brotten som under den stora satsningen 1969.

— Inte mindre än 17 procent har våldsbrotten ökat under de tre senaste kvartalen jämfört med samma tid året dessförinnan, sade rikspolischefen vidare. Så mycket har det aldrig varit!

— Den allvarliga utvecklingen då det gäller bank- och postrånen kan inte ses separat utan ingår

som en del i hela den allvarliga utvecklingen på våldsbrottens område, förklarar byråchef Esbjörn Esbjörnson och illustrerar utvecklingen med följande siffror:

— 1964 förekom sex bank- och postrån, 1965 ökade de till 13, 1969 var de uppe i 31 och fram till i december 1970 hade 53 fall registrerats. I 41 av dessa fall var gärningsmännen beväpnade.

I samband med att en preliminär statistik över vapenstölderna fram till 1 november 1970 gjordes upp konstaterades att vid sammanlagt 653 inbrott stals 54 mautsergevär, 8 automatgevär, 148 hagelgevär, 14 kulsprutepistoler, en kulspruta (1), 89 pistoler, 29 revolverar, 112 jaktgevär, 50 salongsgevär, 10 signalpistoler och ett granatgevär!

De flesta stulna vapen cirkulerar i den undre världen, där priset för en armépistol enligt uppgift är ca 700 kr. Byteshandeln med knark och vapen har ökat kraftigt. Det finns till och med utländska knarkkurirer som föredrar vapen framför pengar. Men hur vapnen sedan smugglas ut ur landet är okänt.

Det är inte oberättigat att i detta sammanhang kritisera militärmyndigheterna som har så usel inbrottsberedskap. I några av de mest sensationella fallen har kontrollen varit skandalöst dålig. Sverige är landet dit man far för att stjäla vapen och ammunition! En organisation (försvaret) som alltid kan krypa bakom hemligstämpeln är oätkomlig för objektiva utredningar och därpå följande tillrättaföranden.

Kampen mot silikosen

Ett riksomfattande projekt för att komma till rätta med silikosfaran vid gjuterierna har inletts av Arbetskyddsverket. Sammanlagt berörs bortåt 10.000 arbetstagare vid över 400 arbetsplatser. Det gäller främst de ungefär 170 järngjuterierna med cirka 7.000 anställda. De nya järngjuterianvisningarna från arbetskyddsstyrelsen skall under ett och ett halvt

år följas upp på varje arbetsplats. Anvisningarna skall också tillämpas på stål- och metallgjuterierna. Arbetskyddsstyrelsen har dessutom inlett arbetet med nya bestämmelser för landets stenkrossverk.

Under första halvåret i år får varje järngjuteri besök från yrkesinspektionen. Då kommer de nya anvisningarna att introduceras, man kommer att gå igenom resultaten av dammätningarna och man kommer tillsammans med arbetsgivarna och arbetstagarerna att upprätta ett program för de omedelbara åtgärder som skall vidtas. Som regel skall dessa åtgärder vara genomförda inom sex månader. Man skall också upprätta ett långsiktigt saneringsprogram, där man tar hänsyn till eventuella ombyggnader och nyanskaffningar.

Inom ungefär ett år får gjuterierna återbesök av yrkesinspektionen. Då skall kontrolleras, att anvisade åtgärder och uppgjorda program följts.

Gjuteriarbetarna riskerar silikos, dammlunga, genom att de andas in kvartshaltigt damm. Det damm, som orsakar sjukdomen, kan normalt inte ses med blotta ögat och håller sig svävande länge. Om halten kvartsdamm är låg brukar det dröja ganska länge innan sjukdomen uppträder, är den hög kan det gå relativt snabbt. Vid vissa förhållanden, exempelvis vid hög temperatur, kan kvartsen omvandlas och får då en kraftigare silikosframkallande effekt.

Risken för silikos kan emellertid förebyggas och enligt de nya anvisningarna för järngjuterier skall bland andra följande åtgärder vidtas:

Kvartsrikt material byts ut mot mindre kvartsrikt,

Dammalstringen begränsas genom att arbetsprocesser ändras eller genom att dammbindande medel används,

Dammspredning hindras genom att arbetsprocesser förläggs till särskilda rum, att dammkällor kapslas in och ventileras,

Luftföroreningar spås ut och förs bort,

Arbetstagarerna skyddas från dammig miljö genom specialbyggda hytter med tillförsel av ren luft eller förses med andningskydd,

Maskiner, som orsakar dammspridning kontrolleras liksom ventilationsanordningar och personlig skyddsutrustning.

Dammätningar görs,

Dammkällor och spridningsvägar kartläggs och det luftburna dammets kvartshalt bestäms,

Vid projektering för ny-, om- eller tillbyggnad beaktas behovet av dammbekämpande åtgärder,

Representanter för arbetsgivarna och arbetstagarerna bör minst en gång i kvartalet kontrollera anordningar och utrustning och att arbetet bedrivs på rätt sätt. Dessutom skall arbetare, som har silikosfarligt arbete, läkarundersökas när arbetskyddsstyrelsen föreskriver detta efter samråd med socialstyrelsen.

Astma och neuroser

Dr Rolf Thorén i Uppsala har gjort en undersökning av astmasjukas själsliga balans och deras förmodade neurobelastning. Han har funnit att de inte tar mer psykofarmaka och inte sökt läkare eller vårdats på sjukhus för nervösa besvär mer än andra människor. Inte heller hade han hittat någon översjuklighet i allvarlig psykisk sjukdom eller alkoholism. Sambandet mellan astma och psyke ville han för sin del uttrycka så här:

”Att ha astma är en mycket speciell, rentav unik psykologisk situation, i viktiga avseenden helt olik den friskas, en situation, som ställer mycket svåra och specifika krav på den drabbade”

I *Allergia* (1/71) skriver Stina Malmcrona med tydlig entusiasm:

Ett särdrag i astmatikernas psyke tyckte sig dr Thorén ha funnit i hans ambition. Astmapatienterna har ofta en tendens att vilja förneka sin sjukdom. De är rädda för att låta sjukskriva sig. De går till arbetet efter svåra nätter. Stoppa det faktum att de har

astma under mattan. Han tyckte det skulle vara mätta på själv-disciplin och självförnekelse.

Hans av stor insikt och fin medkänsla vittnande artikel är en verklig balsam för själen, när man råkar på alla klumpiga påståenden om att astma bara bottenar i nerver. Det är bara inbillning, säger de aningslösa, att man kan bli sjuk av cigarrettrök. Pjäsk att inte vilja gå hem till någon som har hund eller be att få blommorna utburna i ett annat rum.

Och det är minsann inte bara den breda allmänheten, som gladeligen kopplar ihop astma och nerver. En del av sjukvårdens folk har samma inställning. En psykolog och läkare har nyligen kommit med en "En annorlunda neurolära", där han skriver så här:

"Man har t.ex. upptäckt att astma nästan alltid är en psykologiskt betingad sjukdom, liksom även de reumatiska sjukdomarna m. fl."

Man kan vara tacksam för hopkopplingen med reumatikerna. Att förvärra leder skulle bero på psyket är väl ändå mycket få som tror. Mot den citerade satsen vill jag ställa en av Hans Arnoldsson i hans bok "Asthma bronchiale":

"Rent allmänt får man räkna med att de sekundära psykiska faktorerna vid asma är beroende dels av den primära psykiska stabiliteten och dels den psykiska stressfaktor, som en recidiverande dyspné sjukdom utgör"

Med andra ord: En nervös astmatiker var nervös redan innan han blev astmasjuk — och det skulle ju vara egendomligt om astma bara drabbade psykiskt starka människor. Eller också har han fått "trassel med nerverna" av pressen att leva med en sjukdom, där återfallen av andnöd (recidiv av dyspné) uppträder plötsligt och oförutsett.

Allt detta är bra sagt. Undras bara om inte författarinnan rusar iväg med sitt patos. Det är alls ingen skam att lida av en sjukdom som kan ha psykosomatisk grund. När man ivrigt avvisar tanken på att en sjukdom kan ha en psykisk bakgrund så råkar man i den besvärliga situationen

att markera psykiskt betingade tillstånd som suspekta, i värsta fall skamliga. Observera att Arnolds resonerande är spekulativt. Det vore förfärande om man allmänt började avvisa psykiska sjukdomsorsaker med samma terminologi som här används: "pjäsk". Även om det i detta fall är rätt att de psykiska faktorerna är sekundära, så vore det ur så väl forskningens som medmännisklighetens synpunkt närmast katastrofalt om man satte "psykiska orsaker" i en särklass. Detta endast som en kommentar av en bronchitissjuk som är medveten om sina psykiska insufficienser.

De äldres trygghet

Den äldre arbetskraftens anställningstrygghet behandlas i en promemoria som upprättats inom inrikesdepartementet. För att stärka de äldres ställning på arbetsmarknaden framläggs lagförslag om betald uppsägningstid, företrädesrätt till återanställning och åtgärder för att främja anställning av äldre arbetstagare, refererar *Från departement och nämnder* (5/71).

Anställningstryggheten utreds av sakkunniga som tillkallades i december 1969. De beräknas lämna fram förslag 1972. En slutlig lösning kan därför väntas först om ett par år.

De äldres sysselsättningsläge är ägnat att väcka oro, heter det i promemorian. Stora grupper av äldre går utan arbete eller sysselsätts i samhällsregi. Anspråken på samhällsregi åtgärder väntas öka. Samtidigt finns hos många arbetsgivare ett motstånd mot att anställa äldre arbetskraft. Mot den bakgrunden synes det nödvändigt att omedelbart vidta åtgärder för att trygga den äldre arbetskraftens sysselsättning.

Bestämmelser om betald upp-

sägningstid och om återanställning ingår i ett förslag till lag om anställningsskydd för vissa arbetstagare.

Uppsägningstiden från arbetsgivarens sida föreslås för arbetstagare som varit anställd minst tre år bli

minst två månader om arbetstidaren fyllt 45 år,

minst fyra månader vid fyllda 59 år och

minst sex månader vid fyllda 65 år.

Vid beräkning av anställningstiden medräknas anställning i annat företag i samma koncern, anställning hos företag inom koncern som förutvarande ägare har tillhört.

40 datasystem i sjukvården

Åtskilliga medicinska ADB-system har utvecklats i Sverige under de tio år man utnyttjat datorer i sjukvården. Många system är redan i rutindrift men betydligt fler har inte nått detta utvecklingsstadium. I två år har Spri värderat ca 40 av de medicinska datasystemen för att klara ut vilka som — ex efter mindre förändringar — är lämpliga för rutindrift på bredare front. Värderingen sammanfattas i Spri:s rapport 2/71.

Analysen visar att de system som redan nu kan anses vara lönsamma — om man också tar hänsyn till vad man vinner i kvalitet — i första hand gäller patientadministration och rutiner på medicinska serviceavdelningar. Rationaliseringsvinsterna är emellertid måttliga, vilket beror på att system för vårdenheter och verksamhetsplanering ännu inte är färdiga för rutindrift. Det är angeläget att systemen integreras och vidareutvecklas för att bättre passa sjukvårdens behov. Spri kommer därför att under tre år

satsa på ett projekt för integrering, vidareutveckling och prövning av ett "paket" av ADB-rutiner.

Utförligare om ämnet kan man läsa i SPRI:s rapport 2/71. Eftersom det just nu råder ett slags förbryllat kaos på ADB-området är det tacknämligt att Spri har gett ytterligare 800.000 kronor i anslag till närmare analys av ADB-systemet inom sjukvården. Man förutsätter att systemen undersöks verkligt objektivt ända fram till kardinalfrågan om de verkligen är av godo och inte bara har införts därför att de anses tillhöra tiden. "Rationaliseringsvinsterna är måttliga", heter det i Spri:s egen rapport. Hur ter de sig i relation till kostnaderna? Med lätt höjt ögonbryn inhämtas att en del av anslagen går till företrädare (åtminstone en) för den datamaskintillverkande industrin. Bör inte den förväntas bekosta sina egna undersökningar?

Angrepp på dagspressen

Tidningen Socialförsäkring (2/71) levererar på ledarplats ett ganska häftigt angrepp på dagspressen, som anses "sälja på sensation". En ljuspunkt är dock att pressens egna organisationer tillsatte PO, "allmänhetens pressombudsman". Anmälningarna till honom från allmänheten ökar kraftigt, konstateras det, vilket tas som bevis på att övertrampen ökar. I själva verket kan det ju faktiskt bero på att allmänheten blir allt mera medveten om att det finns en klagomur. Här dock några citat med exempel:

Vi i socialförsäkringen upplever pressens bristande förmåga till självkontroll rätt ofta. Inte bara därför att vårt fält är så stort och används så mycket av svenska folket. Utan också därför att det är ett för tidningarna intressant område fullt av svåra avgöranden, betydelsefulla för den en-

skilde individen. Kanske också därför att förvaltningsapparaten är så stor och därigenom skapar risker som pressen traditionellt är intresserad av att hålla ett öga på. Men om den granskningen bygger på felaktiga informationer förlorar samhället inte bara en viktig funktion utan tilltron till tidningarna som informatörer blir också mindre. Man skulle kunna illustrera de här meningarna med flera exempel. Men låt oss bara nämna några markanta, av vilka ett helt färskt.

För något år sedan inträffade den svåra olyckan i Ravlunda. Det är självklart att den fick stora rubriker i tidningarna. Och det är naturligt att samma tidningar var intresserade av att informera allmänheten om hur en skadad medmänniska i ett sådant fall får ekonomisk ersättning för vården. Men hur gjorde man den informationen? Jo, journalisterna var alldeles uppenbart illa orienterade om vilka statliga organ som är inkopplade på ett fall som detta. Trots det fann man inte nödvändigt att skaffa sig orientering om hur det i verkligheten låg till. Man fabulerade. Och både dagspress och annan press producerade långa artiklar som knappast serverade en enda rätt siffra eller annan riktig faktauppgift. Höjdpunkten nåddes när "Nordens största tidning" presenterade en löpsedel med en uppgift om att "staten inte betalat ett enda öre" till den skadade fastän han i månader fått all den ersättning socialförsäkringen lagenligt kunde prestera.

Ett färskt fall. I slutet av förra månaden sa finansministern i en debatt i Göteborg en otydlighet, som en rad tidningar omedelbart hakade på utan att göra det enklaste försök att ta reda på fakta bakom hans yttrande. Som läsaren erinrar sig gällde det utredningen om skatt på sjukpenningen. Meningen med den utredningen är mycket positiv för allmänheten. En skattebeläggning av sjukpenningen och en därav följande självklar höjning av beloppen skulle lösa en rad negativa verkningar i sjukpenningens nuvarande konstruktion. Man skulle få "sjuklön" för alla och därmed jämställa hela arbetsmarknaden i det här avseendet. Sjuklön är också i motsats till sjukpenning poängskapande för ATP, vilket självfallet skulle betyda mycket

för långtidssjuka och ofta sjuka människor.

En kollning hos Rfv eller försäkringskassan av vad hr Sträng avsåg hade snabbt kunnat ge pressen rätt bild av den här saken. Men i varje fall eftermiddagspressen med de stora upplagorna föredrog att trumma i allmänheten att nya pålagor var på väg, i det här fallet särskilt avskryvda för att de skulle läggas på den sjukes förut hårt beskurna inkomst.

Kritiken mot pressen i det senare fallet är tveklaktig. Dålig eller missvisande information bör givetvis prickas men rätten till politisk bedömning är omistlig i en nation som upprätthåller tryckfrihet. Dålig exemplifiering är inte bra argument.

Vapenfria som vårdare

Flera värnpliktiga till vapenfri tjänstgöring inom bl. a. vårdyrken önskar några riksdagsledamöter i en motion vid 1971 års riksdag. De nämner bl. a. åldringsvård, barnavård, ungdomsvård, kriminalvård, och de begär, att ramen för de vapenfria värnpliktigas placering enligt § 2 vapenfrilagen vidgas för att möjliggöra sådan tjänstgöring i större skala, refererar *Svensk Socialvårdstidning* (3/71). I motionen heter det avslutningsvis:

"Den sociala och tekniska utvecklingen, som medfört, att väsentligt fler kvinnor än förr förvärsarbetar, leder till, att man nu inte i samma utsträckning som tidigare kan räkna med att mobilisera kvinnor för vårduppgifter. Tvärtom är behovet av samhällsservice som ersättning för hemvården redan under normala förhållanden större än tidigare. I en krissituation måste dessutom så många vuxna kvinnor som möjligt rekryteras för arbete inom exempelvis industri, förvaltning, undervisningsväsende — bl. a. för att ersätta mobiliserade män.

Över huvud taget blir det nödvändigt att så effektivt som möjligt utnyttja alla vuxnas arbetsinsats.

Samma förändringar i samhället, som lett till att fler kvinnor förvärvsarbetar, har också påverkat de unga männens intresseinriktning. Bland annat är många nu intresserade av barn- och ungdomsvård. Samhället bör på olika sätt uppmuntra män att välja vårdyrken och andra tidigare av kvinnor dominerade arbetsområden. En sådan strävan stöds om sådana arbetsområden i större utsträckning, inte bara undantagsvis, öppnas för vapenfria tjänstepliktiga. Det är också väsentligt att beredskapsorganisationen anpassas till fortgående förändringar i arbetslivet och samhällets serviceorganisation. Detta aktualiserar kravet på införande av nya tjänstgöringsalternativ."

Hastighetsbegränsningen

Regeringen och de verk som anses sköta trafiksäkerheten i riket aviserade i mitten av mars hastighetsbegränsningen att gälla från 1 juni. Det gällde framför allt vägar som är olämpliga för högre farter än 70 km/tim. M, den största av bilfolkets organisationer, reagerade omedelbart. Det var inte oväntat. Alla bilisternas organisationer betraktar varje form av hastighetsbegränsning som ett övergrepp. En modig man i Sverige är statsrådet Bengt Norling, kommunikationsminister sedan 1969. Med oföränderligt lugn och lågmäld röst konstaterar han att huvudparten av våra vägar inte ens lämpar sig för 70 km/tim. De har ofta haft skylten 90.

Då och då används uttrycket "helig ko". När det sägs så exempelvis om Sveriges neutralitet är uttrycket misslyckat. Ty med helig ko menas en vidskeppelse eller fördom som sitter djupt i folksjäl, och neutraliteten är förvisso ingen vidskeppelse. Men de höga hastigheterna är det. Hur skall man kunna köra om med

så låg hastighet är "experternas" fråga? Någon gång efter ytterligare tusentals dödade och 50.000-tals lemlästade skall de kanske upptäcka att det inte bör köras om på vägar som är sex meter breda eller därunder.

Frågan är om inte "experterna" skar halsen av sig själva vid detta senaste starkt efterlängtnade påbud.

Red. Ingvar Svensson

Krav från FSS: Förbättra informationen om socialhjälp

FSS har begärt att socialstyrelsen intensifierar informationen om socialhjälpens karaktär och omfattning. Den onyanserade kritiken, som ytterst skadar de många som behöver socialhjälp, bör bemötas.

I skrivelsen framhålls bl a följande:

"Den kritik som kan betecknas som konstruktiv har haft som utgångspunkt att på avgörande punkter förbättra dagens socialvård. Den strävar bl a efter att eliminera fattigvårdstänkande om tvångs- och kontrollåtgärder — inslag som fortfarande i hög grad präglar socialvården. Dessa inslag utgör hinder för dem som är i behov av

hjälp från socialvården, människor med bl a dålig uppväxt-, boende- och arbetsmiljö samt bristande utbildning."

Under den senaste tiden har socialvården mött en annan kritik. Enskilda socialhjälsärenden har presenterats. Allmänheten har av dessa fått intrycket "att vi i Sverige har orimligt höga socialhjälpkostnader samt att många medborgare — framför allt utländska — bedrägligt utnyttjar en alltför generöst tilltagen socialhjälp. Vrångbilden har utökats genom en tendentiös beskrivning av myndigheternas och enskilda socialarbetares agerande i de aktuella ärendena. Oavsett vilka syften, som ligger bakom presentationen av de aktuella ärendena har den vilselett många och bidragit till att förstärka fördomarna om socialhjälp och ökat den redan tidigare negativa inställningen till många invandrare och invandrargrupper."